

[Time: 3 Hrs]		[Marks:100]	
Please check whether you have got the right question paper.			
N.B:	<div><div>1. All questions are compulsory.</div><div>2. Figures to the right indicate full marks.</div><div>3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.</div></div>		

10 marks Each

Q.1	Answer the following (Any Two)	20
1.	Define the meaning of the federal and union governments.	
2.	What are the Indian Federal System's major features?	
3.	Analyse the areas where the states and the centre cooperate and where they conflict.	
Q.2	Answer the following (Any Two)	20
1.	What are the basic principles of Indian budgeting?	
2.	Write a comprehensive note outlining the budget's preparation.	
3.	Describe the budget's execution and auditing procedures.	
Q.3	Answer the following (Any Two)	20
1.	What are the criteria for the recognition of national, regional, and registered political parties?	
2.	What is the role of political parties in Indian democracy?	
3.	What are the constitutional provisions for caste-based reservation?	
Q.4	Answer the following (Any Two)	20
1.	Describe the ideas of secularism and communalism	
2.	Explain the role of caste in Indian politics.	
3.	What are the root causes of the political criminalization?	
Q.5	Answer the following (Any Two)	20
1.	What are the major reasons to the rise of Naxalism?	
2.	Critically examine the insurgency in North East.	
3.	What are the institutional and legal structures for tackling terrorism?	

[वेळ: ३ तास]	[गुण:100]
कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.	
सूचना:	<p>१ सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.</p> <p>२ उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.</p> <p>३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.</p>

प्र.१	खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)	20
	१. संघराज्य आणि केंद्र सरकारचा अर्थ परिभाषित करा.	
	२. भारतीय संघराज्य प्रणालीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?	
	३. राज्ये आणि केंद्र यांच्यातील सहकार्य आणि संघर्ष याचे विश्लेषण करा.	
प्र.२	खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)	20
	१. भारतीय अर्थसंकल्पाची मूलभूत तत्वे कोणती आहेत?	
	२. बजेटच्या तयारीची रूपरेषा देणारी सर्वसमावेशक टीप लिहा.	
	३. बजेटची अंमलबजावणी आणि लेखापरीक्षण प्रक्रियेचे वर्णन करा.	
प्र.३	खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)	20
	१. राष्ट्रीय, प्रादेशिक आणि नोंदणीकृत राजकीय पक्षांच्या मान्यतेचे निकष काय आहेत?	
	२. भारतीय लोकशाहीत राजकीय पक्षांची भूमिका काय आहे?	
	३. जातीवर आधारित आरक्षणासाठी घटनात्मक तरतुदी काय आहेत?	
प्र.४	खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)	20
	१. धर्मनिरपेक्षता आणि जातीयवादाच्या कल्पनांचे वर्णन करा	
	२. भारतीय राजकारणातील जातीची भूमिका स्पष्ट करा.	
	३. राजकीय गुन्हेगारीकरणाची मूळ कारणे कोणती?	
प्र.५	खालील उत्तर द्या (कोणतेही दोन)	20
	१. नक्षलवादाच्या उदयाची प्रमुख कारणे कोणती?	
	२. ईशान्येतील बंडखोरीचे चिकित्सक परीक्षण करा.	

3.	दहशतवादाचा सामना करण्यासाठी संस्थात्मक आणि कायदेशीर संरचना काय आहेत?	
----	--	--